

FOTOS MICHEL CLAUS

zijn proefschrift. Welke constructies werden toegepast? Welk materiaal gebruikte men? Welke vorm werd gekozen?

De rand van de traprede waar hij op wijst is afgerond. Maar die ronding is als het ware iets omhoog gedrukt. Niet alleen voor de sier, maar ook vanwege de functie. Door die opgedrukte ronding ontstaat een smalle lijn die het licht feller weerkaatst en daarmee de rand van de trede scherp aangeeft. Zodat niemand er vanaf hoeft te vallen.

Ieder huis aan de gracht is anders, maar samen vormen zij toch een eenheid. Die wordt bevorderd doordat veel bewoners hun huizen in de juiste kleurencombinatie hebben la-

ten opschilderen: grachtengroen en Bentheimer (de kleur van zandsteen). Als Zantkuijl een kleuradvies geeft, raadt hij altijd meteen hoogglans te gebruiken: "Die verf is sterker, dieper, mooier, voegt zich beter aan de vorm van het materiaal en geeft er diepte aan. Na enkele jaren breekt ze een beetje af en wordt ze mat. Maar mooi mat, oud. Als een matte verf afbreekt, wordt het poeder, dood als een pier. Maar de fabrikanten proberen je maar mat en satijn glans te verkopen, terwijl dat doodeenvoudig slechtere verf is. Schilderen met matte verf is wel gemakkelijker. Ik zou het zelf ook kunnen, terwijl je voor glans vakmensen nodig hebt. En die ontbre-

ken tegenwoordig vaak; je ziet meer kwasters dan schilders."

Engelbewaarder

Een contrast met de eenheid aan de gracht vormt het hoge gebouw op de hoek. Architect G. van Arkel ontwierp het begin deze eeuw voor een levensverzekeringsmaatschappij. Nu huist Greenpeace er. Wie het ooit gezien heeft, kent het: de bizarre toren op de hoek, de vlakke grijze gevels, onderbroken door hoge ramen en erkers met halfronde bogen en bovenaan het tegeltableau met de engelbewaarder.

Nog in de jaren zestig werd dit gebouw beschouwd als een architectonisch misbaksel. Zantkuijl vindt het daarentegen zeer geslaagd. De hoogte is geen bezwaar, omdat het gebouw op een hoek staat. De vele details accentueren de kenmerken. De ondersteuning van de erkers wordt bijvoorbeeld onderbroken voor een dunne schaduwlijn, waardoor zij juist de aandacht trekt. Kijk dit is een erker, zegt de architect daar volgens Zantkuijl mee.

Maar is dat kleine uitkijktorentje naast de grote toren niet een zinloos aan de Middeleeuwen ontleend ornament? Zantkuijl vindt van niet. Dat torentje geeft juist heel goed aan waar het trappenhuis zich bevindt. Het is een rationeel element en de Middeleeuwen waren trouwens ook zeer rationeel.

Architecten in de tweede helft van de vorige eeuw ontleenden vaak vormen aan het verleden. Men spreekt dan - vaak denigrerend - van neogotiek en neorenaissance. Zantkuijl vermijdt het gebruik van deze termen zorgvuldig. "Als je je er een beetje in verdiept, krijg je zoveel achting voor de architecten uit die tijd", legt hij uit. "Ze hebben zo rationeel en vernieuwend gebouwd. Het Nieuwe Bouwen is eigenlijk bij hen begonnen. Ze waren de eersten die bijvoorbeeld een stationsgebouw moesten ontwerpen. Voorbeelden van stations uit de Renaissance of de Gotiek waren er eenvoudig niet. Dus moesten ze zich zelf verdiepen in de functie van het terrein: waar moet de trein stoppen, wat doen de passagiers? En de resultaten doen niet onder voor de stationsgebouwen van tegenwoordig."

Hij vervolgt: "Maar die gebouwen moeten ook een vorm krijgen. En daarvoor keek men terug naar ratio-

DETAIL VAN GREENPEACE-GEBOUW

